

Checklista

Bedömningar enligt LSS

Om våra checklistor

JP Infonets checklistor är ett praktiskt stöd som hjälper dig att gå metodiskt till väga och inte glömma viktiga moment i bedömningen. De ersätter inte på något sätt läsningen av aktuella lagar och andra författningar i fulltext samt förarbeten och rättspraxis. Komplexa fall kräver ett mera komplext tankesätt än vad en checklista kan redogöra för.

En ansökan om en insats enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har kommit in till kommunen.

STEG 1: Personkretsbedömning (1 § LSS)

STEG 1.1: Tillhör sökanden personkrets 1?

Har sökanden

- en utvecklingsstörning,
- autism eller
- ett autismliknande tillstånd?

Detta bör vara styrkt av medicinsk och/eller psykologisk expertis.

- JA** → [Gå vidare till STEG 2](#)
NEJ → [Gå vidare till STEG 1.2](#)

STEG 1.2: Tillhör sökanden personkrets 2?

Har sökanden ett betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter en hjärnskada i vuxen ålder som är föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom?

- Har sökanden ett begåvningsmässigt funktionshinder?

I förarbetena definieras "funktionshinder" som "den begränsning eller det hinder som gör att en människa till följd av skada eller sjukdom inte kan utföra en aktivitet på det sätt eller inom de gränser som kan anses normalt. Orsaken till eller arten av funktionshinder är inte avgörande, inte heller den medicinska diagnosen" (prop. 1992/93:159 s. 168).

Rekvisitet bör för säkerhets skull ändå vara styrkt av medicinsk och/eller psykologisk expertis.

- JA** → *Gå vidare till nästa punkt*
NEJ Sökanden tillhör *inte* personkrets två. → [Gå vidare till STEG 1.3](#)

- Är funktionshindret en följd av en hjärnskada som har inträffat i vuxen ålder?

- JA** → *Gå vidare till nästa punkt*
NEJ Sökanden tillhör *inte* personkrets två. → [Gå vidare till STEG 1.3](#)

- Är denna hjärnskada föranledd av yttre våld eller sjukdom?

Observera att demens i form av Alzheimers sjukdom klassificeras som en hjärnskada som inträffat i vuxen ålder (RÅ 2008 ref. 78).

Det bör vara styrkt av medicinsk expertis om ett tillstånd kan betecknas som en hjärnskada och om den har uppkommit i vuxen ålder och är föranledd av yttre våld eller sjukdom.

JA → *Gå vidare till nästa punkt*

NEJ Sökanden tillhör *inte* personkrets två. → [Gå vidare till STEG 1.3](#)

- Är funktionshindret betydande, det vill säga påverkar det flera av sökandens livsområden?

JA → *Gå vidare till nästa punkt*

NEJ Sökanden tillhör *inte* personkrets två. → [Gå vidare till STEG 1.3](#)

- Är funktionshindret bestående, det vill säga inte tillfälligt?

JA → [Gå vidare till STEG 2](#)

NEJ → [Gå vidare till STEG 1.3](#)

Observera att alla punkter måste vara uppfyllda (alla frågor besvaras jakande) för att sökanden ska tillhöra personkretsen.

STEG 1.3: Tillhör sökanden personkrets 3?

Har sökanden andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service?

- Har sökanden ett *fysiskt* eller *psykiskt funktionshinder*?

I förarbetena definieras "funktionshinder" som "den begränsning eller det hinder som gör att en människa till följd av skada eller sjukdom inte kan utföra en aktivitet på det sätt eller inom de gränser som kan anses normalt. Orsaken till eller arten av funktionshinder är inte avgörande, inte heller den medicinska diagnosen (prop. 1992/93:159 s. 168).

Rekvisitet bör för säkerhets skull vara styrkt av medicinsk och/eller psykologisk expertis.

JA → *Gå vidare till nästa punkt*

NEJ Sökanden tillhör *inte* någon personkrets inom LSS → avslag på ansökan. → Hänvisa sökanden till att ansöka om insats enligt socialtjänstlagen.

- Är funktionshindret *varaktigt*, det vill säga inte tillfälligt?

JA → *Gå vidare till nästa punkt*

NEJ Sökanden tillhör *inte* någon personkrets inom LSS → avslag på ansökan. → Hänvisa sökanden till att ansöka om insats enligt socialtjänstlagen.

- Beror funktionshindret på *annat än normalt åldrande*?

JA → Gå vidare till nästa punkt

NEJ Sökanden tillhör *inte* någon personkrets inom LSS → avslag på ansökan. → Hänvisa sökanden till att ansöka om insats enligt socialtjänstlagen.

- Är funktionshindret *stort*?

I förarbetena anges som exempel uttalade förlamningar eller svårartade och invalidiserande effekter av sjukdomar som diabetes eller hjärt- och lungsjukdomar samt grava syn- och hörselskador. En till synes mindre allvarlig sjukdom eller mindre skada kan också innebära ett stort funktionshinder. Som exempel kan nämnas vissa medicinska funktionshinder, såsom tarmåkommor med täta tömningsträngningar och vissa typer av hjärnskador som kan innebära obetydliga intellektuella störningar i vissa avseenden, men uttalade störningar i andra (prop. 1992/93:159 s. 168).

Funktionshindret ska ha en sådan karaktär eller omfattning att det starkt påverkar flera viktiga livsområden samtidigt, till exempel boende, fritid eller behov av habilitering eller rehabilitering (prop. 1992/93:159 s. 55).

JA → Gå vidare till nästa punkt

NEJ Sökanden tillhör *inte* någon personkrets inom LSS → avslag på ansökan. → Hänvisa sökanden till att ansöka om insats enligt socialtjänstlagen.

- Förorsakar funktionshindret *betydande svårigheter* i den dagliga livsföringen?

Med betydande svårigheter i den dagliga livsföringen menas bl.a. att den enskilde inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som toalettbestyr och hygien, påklädning, mathållning, kommunikation, förflyttning inomhus eller utomhus, sysselsättning och nödvändig träning och/eller behandling. Det kan också handla om att kunna göra sig förstådd eller förstå sin ekonomi (prop. 1992/93:159 s. 169.) Andra svårigheter kan vara att kommunicera med andra. Det gäller både svårigheter att ta emot och att ge information och att samtala med andra direkt eller per telefon. Begreppet bör även kunna användas om en person på grund av funktionshinder löper risk att bli isolerad från andra människor.

Kombinationer av skador vars sammantagna följder är speciellt svåra eller komplicerade medför ofta att den enskilde har särskilt stora svårigheter i den dagliga livsföringen. Det kan till exempel gälla för personer med dövblindhet, med kombinationer av rörelsehinder eller med tal- och språkstörning i kombination med utvecklingsstörning (prop. 1992/93:159 s. 56).

JA → Gå vidare till nästa punkt

NEJ Sökanden tillhör *inte* någon personkrets inom LSS → avslag på ansökan. → Hänvisa sökanden till att ansöka om insats enligt socialtjänstlagen.

- Genererar funktionshindret ett *omfattande behov av stöd eller service*?

Ett omfattande behov av stöd eller service kan vara behov av hjälp med toalettbesök, påklädning, matlagning, skrivning och läsning, kommunikation, förflyttning, sysselsättning och rekreation. Behovet ska bedömas med beaktande av insatser från hela samhället, inte bara LSS-insatser. Med omfattande behov av stöd eller service avses både kvantitativa och kvalitativa aspekter. Den enskilde ska i allmänhet ha ett återkommande behov av särskilt stöd för att klara funktioner som andra kan klara på egen hand. Med återkommande avses att stödbehovet vanligen föreligger dagligen och i olika situationer och miljöer. Behov av stöd bör uppfattas i vid bemärkelse och avse stöd av olika karaktär. Ibland kan det behövas stödinsatser av så speciell art att de trots mindre tidsåtgång bör betraktas som omfattande. Exempel kan vara stöd som vanligen bör ges av personal med mycket specifik utbildning och kompetens. En bedömning av en persons behov av stöd eller service måste alltid ske utifrån en sammanvägning av medicinska, sociala och psykologiska faktorer (prop. 1992/93:159 s. 169).

JA → [Gå vidare till STEG 2](#)

NEJ Sökanden tillhör *inte* någon personkrets inom LSS → Sökanden har *inte* rätt till insats enligt LSS → Ansökan avslås. → Hänvisa sökanden till att ansöka om insats enligt socialtjänstlagen.

Observera att alla punkter måste vara uppfyllda (alla frågor besvaras jakande) för att sökanden ska tillhöra personkretsen.

STEG 2: Har sökanden rätt till den sökta insatsen?

7 § LSS

"Personer som anges i 1 § har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Personer som anges i 1 § 1 och 2 har, under samma förutsättningar, även rätt till insatser enligt 9 § 10.

Den enskilde skall genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv."

STEG 2.1: Har sökanden ett behov av den sökta insatsen utifrån sin funktionsnedsättning?

JA → [Gå vidare till STEG 2.2](#)

NEJ Sökanden har *inte* rätt till sökt insats → avslag på ansökan.

STEG 2.2: Tillgodoses behovet på något annat sätt?

JA Sökanden har *inte* rätt till sökt insats → avslag på ansökan. → Hänvisa sökanden till att ansöka om insats enligt socialtjänstlagen.

NEJ → [Gå vidare till STEG 2.3](#)

STEG 2.3: Behöver behovet tillgodoses för att sökanden ska uppnå goda levnadsvillkor?

Gör en jämförelse mellan en icke funktionsnedsatt person och en funktionsnedsatt person. Syftet med LSS-insatser är att den enskilde ska uppnå jämlikhet i levnadsförhållandena oavsett funktionsnedsättning.

JA Kontrollera om det finns särskilda krav avseende den sökta insatsen. Se [STEG 3](#).

NEJ Sökanden har *inte* rätt till sökt insats → avslag på ansökan. → Hänvisa sökanden till att ansöka om insats enligt socialtjänstlagen.

STEG 3: Ytterligare krav avseende specifika insatser

Personlig assistans

STEG 3.1: Föreligger grundläggande behov?

STEG 3.1.1: Är behoven av den karaktären att de är grundläggande behov?

9 a § LSS

Behöver sökanden ett

- a) personligt utformat stöd som ges av
- b) ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder
- c) behöver hjälp med sin
  - personliga hygien (BEHOVSOMRÅDE 1),
  - måltider (BEHOVSOMRÅDE 2),
  - att klä av och på sig (BEHOVSOMRÅDE 3),
  - att kommunicera med andra (BEHOVSOMRÅDE 4) eller
  - annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (BEHOVSOMRÅDE 5).

Observera att BEHOVSOMRÅDE 5 inom de grundläggande behoven endast är hänförligt till sökande med psykiska funktionsnedsättningar (HFD 2015 ref. 46).

JA → [Gå vidare till STEG 3.1.2](#)

NEJ Sökanden har *inte* rätt till personlig assistans → avslag på ansökan.

STEG 3.1.2: Är de grundläggande behoven av en omfattning som motiverar rätt till personlig assistans?

RÅ 2009 ref. 57

Någon bestämd undre tidsgräns låter sig inte uppställas. Det är samtidigt uppenbart att någon som bara i mycket begränsad omfattning har behov av hjälp med något av de grundläggande behoven inte utan vidare kan anses berättigad till personlig assistans. Även om själva tidsåtgången inte är påfallande stor måste dock en samlad bedömning göras bland annat med hänsyn tagen till om det stöd som behövs är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär eller om det förutsätter någon specifik kompetens. Såväl kvantitativa som kvalitativa aspekter måste beaktas. Även hur ofta hjälpen behövs framstår som en viktig faktor.

JA → [Gå vidare till STEG 3.2](#)

NEJ Sökanden har *inte* rätt till personlig assistans → avslag på ansökan.

STEG 3.2: Föreligger övriga behov?

- JA** Sökanden har rätt till personlig assistans för både de grundläggande och de övriga behoven.
- NEJ** Sökanden har rätt till personlig assistans för de grundläggande behoven.

Observera vad som gäller om den sökande har fyllt 65 år:

9 b § LSS

"Insatser enligt 9 § 2 avser tid efter det att den insatsberättigade har fyllt 65 år endast om

- 1. insatsen har beviljats innan han eller hon har fyllt 65 år, eller*
- 2. ansökan om sådan insats inkommer till kommunen senast dagen före 65-årsdagen och därefter blir beviljad.*

Insatser enligt 9 § 2 får dock inte utökas efter det att den insatsberättigade har fyllt 65 år."

Ledsagarservice

Föreligger ett behov?

Observera att ledsagarservice har ett annat syfte än personlig assistans, nämligen att bryta isolering. Ledsagarservice är inte av samma dignitet som personlig assistans. Rätten till personlig assistans utesluter ledsagarservice (HFD 2011 ref. 62).

Har den sökande ett behov av hjälp med att komma i kontakt med andra människor, exempelvis ledsagning för besök hos vänner eller deltagande i kulturlivet (prop. 1992/93:159 s. 178)?

- JA** Rätt till ledsagarservice
- NEJ** Ingen rätt till ledsagarservice → avslag på ansökan.

Kontaktperson

Föreligger ett behov?

Har den sökande ett behov av en medmänniska, att bryta sin isolering genom samvaro och genom hjälp till fritidsverksamhet? Har den sökande ett behov av råd eller att ha en förespråkare i olika situationer som inte är av så komplicerad natur att till exempel god man eller juridisk expertis behöver anlitas (prop. 1992/93:159 s. 178)?

- JA** Rätt till kontaktperson.
- NEJ** Ingen rätt till kontaktperson → avslag på ansökan.

Avlösarservice

Föreligger ett behov?

Har den sökande ett behov av att göra det möjligt för anhöriga eller familjehemsföräldrar att få avkoppling och uträtta sysslor utanför hemmet (prop. 1992/93:159 s. 178)?

- JA** Rätt till avlösarservice
NEJ Ingen rätt till avlösarservice → avslag på ansökan.

Korttidsvistelse

Föreligger ett behov?

Har den sökande ett behov av miljöombyte och rekreation, finns det ett behov av avlösning för anhöriga eller ett behov att bryta ett ensidigt beroende mellan barn och föräldrar (prop. 1992/93:159 s. 178)?

- JA** Rätt till korttidsvistelse.
NEJ Ingen rätt till korttidsvistelse → avslag på ansökan.

Korttidstillsyn

Ålder – är sökanden ett barn över 12 år?

- JA** → Gå vidare till nästa fråga
NEJ Ingen rätt till korttidstillsyn → avslag på ansökan.

Föreligger ett behov?

Har den sökande ett behov av en verksamhet som motsvarar fritidshemsverksamhet för skolungdomar?

- JA** Rätt till korttidstillsyn.
NEJ Ingen rätt till korttidstillsyn → avslag.

Familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar

Ålder – är sökanden ett barn?

- JA** → Gå vidare till nästa fråga
NEJ Ingen rätt till familjehem eller bostad med särskild service för barn. Pröva istället rätten till bostad med särskild service eller särskilt anpassad bostad för vuxna (nedan).

Föreligger ett behov?

Har den sökande ett behov av ett annat hem än föräldrahemmet, av en kompletterade, varaktig uppväxtmiljö som är anpassad utifrån barnets funktionsnedsättning?

- JA** Rätt till familjehem eller bostad med särskild service.
NEJ Ingen rätt till familjehem eller bostad med särskild service → avslag på ansökan.

Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna

Ålder – är sökanden en vuxen?

JA → Gå vidare till nästa fråga

NEJ Ingen rätt till bostad med särskild service för vuxna, pröva istället rätten till bostad med särskild service eller särskilt anpassad bostad för barn (ovan).

Föreligger ett behov?

Har den sökande – utifrån att han eller hon inte klarar ett eget boende – ett behov av en boendeform anpassad till sin funktionsnedsättning, som gör det möjligt för sökanden att lämna föräldrahemmet och att skapa sig ett eget hem (prop. 1992/93:159 s. 180)?

JA Rätt till bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna.

NEJ Ingen rätt till bostad med särskild service → avslag på ansökan.

Daglig verksamhet

Tillhör sökanden personkrets 3?

JA Ingen rätt till daglig verksamhet → avslag på ansökan.

NEJ → Gå vidare till nästa fråga.

Föreligger ett behov?

Har den sökande ett behov av en meningsfull sysselsättning (prop. 1992/93:159 s. 181)?

JA Rätt till daglig verksamhet.

NEJ Ingen rätt till daglig verksamhet → avslag på ansökan.